

PHILIP PULLMAN

IKAR

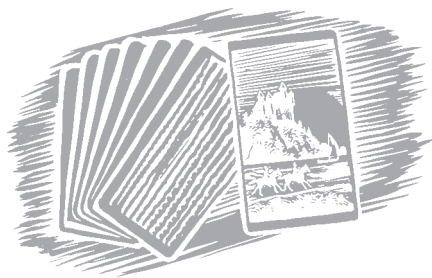
KNIHA PRACHU

Od autora románu Zlatý kompas z bestsellerovej série Temné hmoty

DRUHÝ DIEL
TAJNÉ SPOLOČENSTVO

PHILIP
PULLMAN

KNIHA
PRACHU

DRUHÝ DIEĽ
TAJNÉ SPOLOČENSTVO

Preložila Oľga Kralovičová

IKAR

Philip Pullman
THE BOOK OF DUST (VOLUME TWO)
THE SECRET COMMONWEALTH

Copyright © 2019 by Philip Pullman
Translation © 2020 by Oľga Kralovičová
Poetry translation © 2020 by Jana Kantorová-Báliková
Illustrations copyright © Christopher Wormell
Cover design by Tom Sanderson
Slovak edition © 2020 by IKAR, a.s.

Preklad vznikol s finančnou podporou Literárneho fondu.

ISBN 978-80-551-7579-9

*Nickovi Messengerovi,
skvelému básnikovi a neprekonateľnému priateľovi*

Poznámka autora

Tajné spoločenstvo je druhá časť *Knihy prachu*. Ústredná postava Lyra Zlatoústa, predtým známa ako Lyra Belacqua, bola aj protagonistkou predchádzajúcej trilógie *Temné hmoty*. Vlastne jej meno bolo prvým i posledným slovom v tej trilógii. V tom príbehu mala asi jedenásť či dvanásť rokov.

V prvej časti *Knihy prachu*, *La Belle Sauvage*, bola Lyra bábätko. Hoci príbeh sa krútil okolo nej, väčšina deja sa týkala jedenásťročného chlapca Malcolma Polsteada.

V tejto knihe preskočíme dvadsať rokov. Udalosti z *Temných hmôt* sa odohrali pred desiatimi rokmi, Malcolm aj Lyra sú už dospelí. Udalosti z *Belle Sauvage* sú ešte dávnejšou minulosťou.

Udalosti však majú následky a niekedy sa účinky toho, čo sme urobili kedysi dávno, v úplnosti prejavia až po dlhom čase. No svet zároveň ide ďalej, moc a vplyv sa menia, narastajú či zmenšujú sa, a problémy a starosti dospelých nemusia byť rovnaké, aké mali v detstve. A ako vravím, Lyra a Malcolm už nie sú deti.

Philip Pullman

Všetko, čomu možno uveriť,
je odrazom pravdy.

William Blake

1

Krviprelievanie za mesačného svitu

Pantalaimon, démon Lyry Belacquy, ktorá sa teraz volala Lyra Zlatousta, ležal na podokenici v Lyrinej malej izbe v Kolégiu svätej Sofie, slúžiacej ako jej spálňa i pracovňa zároveň, a zo všetkých síl sa snažil nemyslieť. Uvedomoval si studený prievan z netesniaceho posuvného okna vedľa seba a teplé svetlo naftovej lampy na stole pod oknom i škrabot Lyrinho pera a tmu vonku. Práve vtedy najviac túžil po chlade a tme. Ležal tam a prevracal sa, aby cítil chlad raz na chrbte, raz spredu, a túžba ísť von bola ešte silnejšia ako jeho neochota rozprávať sa s Lyrou.

„Otvor okno,“ povedal napokon. „Chcem ísť von.“

Lyrino pero sa zastavilo; odtisla stoličku od stola a vstala. Pantalaimon sledoval v skle jej odraz, pokrývajúci oxfordskú noc. Aj v ňom videl, ako vzdorovito a nešťastne sa tvári.

„Viem, čo chceš povedať,“ povedal. „Pravdaže budem opatrný. Nie som hlúpy.“

„Istým spôsobom si,“ odsekla.

Načiahla sa ponad neho, nadvihla okno a podoprela ho najbližšou knihou.

„Ne...“ začal.

„Nezatváraj okno. Áno, Pan, budem tu sedieť a mrznúť, až kým sa nerozhodneš vrátiť domov. Vôbec nie som hlúpa. Choď, vypadni.“

Vybehol von na brečtan pokrývajúci stenu kolégia. Len chvíľku bolo počuť iba tichučký šuchot. Panovi sa nepáčilo, ako sa spolu rozprávajú, či vlastne nerozprávajú; v skutočnosti toto boli prvé slová, čo si v ten deň povedali. Nevedel však, čo s tým urobiť, a ani ona.

Na polceste dolu chytil do svojich ostrých zubov myš a uvažoval, že ju zožerie, ale prekvapil ju, keď ju pustil. Čupol si na hrubý konár brečtanu a vychutnával si všetky pachy, všetky rozmarné závaný vzduchu, širu otvorenú noc okolo seba.

Musí však byť opatrný. Opatrný z dvoch dôvodov. Jedným bol krémovo-biely fľak na jeho hrdle, ktorý dosť vynikal na zvyšku červenohnedej srsti kuny lesnej. Nebolo však ťažké držať hlavu sklonenú, či bežať rýchlo. Druhý dôvod pre opatrnosť bol oveľa vážnejší. Nikto, kto by ho videl, by ho ani na chvíľu nepovažoval za kunu: vyzeral ako kuna, no v skutočnosti bol démon. Bolo ťažké povedať, v čom je rozdiel, ale každý človek v Lyrinom svete by to ihneď spoznal, tak ako poznal vôňu kávy alebo červenú farbu.

Človek bez démona alebo démon sám, bez človeka v dohľade, sa považoval za čosi príšerné, tajomné, nemožné. Nijaké obyčajné ľudské bytosti sa nemohli takýmto spôsobom oddeliť, hoci bosorky to údajne dokázali. Schopnosť, ktorú Lyra a Pan mali, bola zvláštna a draho za ňu zaplatili pred ôsmimi rokmi vo svete mŕtvych. Odkedy sa vrátili domov do Oxfordu po tom čudnom dobrodružstve, nikomu o tom nepovedali a dávali si

veľký pozor, aby to utajili; ale niekedy, v poslednom čase častejšie, jednoducho museli odísť jeden od druhého.

Preto sa Pan držal v tieňoch a zakrádal sa pomedzi kríky, cez vysokú trávu, ktorá lemovala rozľahlý, dôkladne pokosený univerzitný park, a vnímal noc všetkými zmyslami, nespôsobil žiaden hluk a hlavu mal sklonenú. V ten večer pršalo a zem pod jeho nohami bola mäkká a vlhká. Keď natrafil na kúsok blata, čupol si, pritlačil si doň hrdlo a hrud', aby skryl zradný krémovobiely kus srsti.

Vyšiel z parku, prebehol cez Banbury Road vo chvíli, keď na chodníku neboli žiadni chodci a iba jedno vozidlo v diaľke. Potom vklzol do záhrady jedného z veľkých domov na druhej strane, prešmykol sa cez živé poty, ponad múry, popod plo-ty, cez trávniky a mieril do Jericha a ku kanálu, ktorý bol iba o niekoľko ulíc ďalej.

Keď prišiel na blatistý chodník popri kanáli, cítil sa bezpečnejšie. Rástli tam kríky a vysoká tráva, v ktorej sa mohol skryť, a stromy, na ktoré mohol vybehnúť rýchlo ako oheň po zápalnej šnúre. Túto polodivú časť mesta mal najradšej. Plával už v každej z vodných plôch, ktorými bol Oxford popretkávaný – a nielen v kanáloch, ale aj v širej Temži a jej prítoku Cherwell, ako aj v nespočetných malých potokoch, ktoré vychádzali z hlavných tokov a napájali mlyny alebo ozdobné jazierka, niektoré tiekli pod zemou a zmizli, aby sa vynorili pod múrom kolégia alebo za cintorínom či pivovarom.

Na mieste, kde jeden z týchto potokov tiekol vedľa kanála a oddeľoval ich iba chodníček, Pan prešiel cez malý železný mostík a šiel po prúde k veľkému otvorenému priestranstvu, kde boli pozemky záhradkárov, na severe trh s dobytkom v Oxpens a depo Kráľovskej pošty vedľa železničnej stanice na západe.

Mesiac bol v splne a pomedzi chumáče oblakov bolo vidieť niekoľko hviezd. Za svetla to bolo preňho nebezpečnejšie, ale

Pan miloval chladný strieborný svit, keď sa zakrádal cez záhrady pomedzi stonky ružičkového kelu či karfiolu, vňate cibule alebo špenátu a nenarobil viac hluku ako tieň. Prišiel ku kôlni na náradie, vyskočil hore a ležal na streche na tvrdom térovom papieri a hľadel na šire lúky smerom k poštovému depu.

Bolo to jediné miesto v meste, ktoré bdelo. Pan s Lyrou tu boli už niekoľko ráz spolu a sledovali, ako zo severu a juhu prichádzajú vlaky, zastanú pri nástupišti, vypúšťajú par, kým z nich robotníci vyložia vrecia s listami a balíkmi do veľkých košov na kolesách a odtlacia ich do veľkej budovy s kovovými stenami, kde sa pošta smerujúca do Londýna a Európy triedila pred odchodom ranného zepelínu. Vzducholoď bola priviazaná neďaleko, hojdala sa vo vetre, kotviace laná sa napínali a búchali o stožiar. Na nástupišti svietili svetlá, aj na kotviacom stožiaru a nad dverami budovy Kráľovskej pošty; železničné vagóny na vedľajšej koľaji hrkotali a niekde sa s buchotom zavreli kovové dvere.

Pan zbadal nejaký pohyb napravo medzi záhradami a pomaly otočil hlavu. Popri hriadke s kapustou alebo brokolicou sa zakrádala mačka a striehla na myš; no prv, než stihla skočiť, z oblohy potichu zlietlo čosi biele, väčšie než Pan, zmocnilo sa myši a vyletelo znovu mimo dosahu mačacích pazúrov. Krídla sovy v tom tichu plieskali, keď sa vracala na strom za Paradise Square. Mačka si sadla a očividne rozmýšľala, čo sa stalo, no potom sa pobrala ďalej loviť medzi zeleninou.

Mesiac bol teraz jasný, svietil vyššie na takmer bezoblačnej oblohe a Pan zo svojej pozorovateľne na kôlni videl každý detail záhrad a dobyčieho trhu. Skleníky, strašiaky, ohrady pre dobytok z galvanizovaného železa, napájadlá, naklonené zhnité ploty alebo rovné a pekne pomaľované, paličky hrachu pospájané ako indiánske típí bez kože, všetko to bolo v mesačnom svite tiché ako scéna pripravená pre hru na duchov.

Pan zašepkal: „Lyra, čo sa to s nami stalo?“

Nikto mu neodpovedal.

Poštový vlak už bol vyložený a teraz krátko zapískal a pohol sa. Nevyšiel na železničnú trať, ktorá prechádzala cez rieku smerom na juh popri pozemkoch, ale pomaly šiel dopredu a potom zase naspäť na bočnú koľaj a vagóny hlasno hrkotali. Z lokomotívy stúpali oblaky pary a závaný studeného vetra ich odfukovali.

Na druhej strane rieky za stromami prichádzal ďalší vlak. Nebol to poštový vlak, nezastavil v depe, ale šiel o tristo metrov ďalej do železničnej stanice. Bol to miestny osobný vlak z Readingu, odhadoval Pan. Počul, ako zastal pri nástupišti, z diaľky sa ozýval sykot pary a tlmené škrípanie brzd.

Hýbalo sa však ešte niečo.

Naľavo od Pana, kde rieku preklenul železný most, kráčal nejaký muž – alebo skôr bežal, akoby sa ukradomky náhlil popri brehu rieky, kde bolo husté trstie.

Pan okamžite zbehol zo strechy kôlne a potichu sa rozbehol cez záhony cibule a riadky kapusty. Prebiehal pomedzi ploty a popod hrdzavejúcu nádrž na vodu, až prišiel na okraj záhradkárskej osady, tam zastal a hľadel cez rozbitý plot na lúku za ním.

Muž šiel smerom k depu Kráľovskej pošty a pohyboval sa čoraz ostržitejšie, až zastal pri vrbu na brehu asi sto metrov od brány depa, takmer oproti miestu, kde sa Pan krčil pod plotom záhradkárskej osady. Hoci mal Pan ostrý zrak, sotva ho v tom tieni rozoznal; keby sa na chvíľu odvrátil, celkom by sa mu stratil.

A potom nič. Muž možno celkom zmizol. Prešla asi minúta, potom ďalšia. V diaľke v meste za Panom odbíjali zvony, vždy dva razy: bolo pol hodiny po polnoci.

Pan pozrel na stromy pri rieke. Kúsok vľavo od vrby stál hollý starý dub a jeho bezlisté zimné konáre sa jasne črtali. A na pravo...

Napravo cez bránu depa Kráľovskej pošty preliezala nejaká postava. Prichádzajúci zoskočil na zem a potom sa ponáhľal po brehu k vrbu, kde čakal prvý muž.

Na chvíľku oblak prikryl mesiac a v tieňoch Pan prekĺzol popod plot a potom čo najrýchlejšie bežal po mokrej tráve, držal sa nízko pri zemi, dával si pozor na sovu i na človeka v úkryte a mieril k dubu. Len čo k nemu prišiel, vyskočil a vystrčil pazúry, aby sa zachytil o kôru, a vyšplhal sa na vysoký konár, z ktorého vrbu jasne videl, lebo práve znovu vyšiel mesiac.

Muž z poštového depa sa ponáhľal k nej. Keď bol bližšie, pohyboval sa pomalšie, nakúkal do tieňov, a vtedy prvý muž potichu vystúpil a niečo zašepkal. Druhý muž odpovedal rovnako a potom sa obaja stiahli do tmy. Boli príliš ďaleko, aby Pan počul, čo si hovoria, ale znelo to sprisahanecky. Toto stretnutie mali naplánované.

Obaja ich démoni boli psy: mastif a nejaký krátkonohý pes. Psy by nedokázali vyliezť na strom, ale mohli by ho vyňučať, a tak sa Pan pritisol ešte bližšie k širokému konáru, na ktorom ležal. Muži si potichu šepkali, ale ani teraz nerozoznal ich slová.

Medzi vysokým drôteným plotom poštového depa a riekou viedol popri záhradkárskej osade chodník z otvorenej lúky k železničnej stanici. Z farnosti St. Ebbe's a z úzkych uličiek medzi domami, ktoré sa tlačili pri rieke neďaleko plynárne, sa tadiaľ dalo prirodzene prejsť k stanici. Pan z konára duba videl ďalej než muži dolu a skôr ako oni zbadal, že niekto prichádza smerom od stanice – muž bol sám, golier kabáta mal vyhrnutý proti chladu.

Z tieňov pod vrbou sa ozvalo: „Pst“. Aj muži prichádzajúceho zbadali.

V ten istý deň, ale skôr, sa v elegantnom dome zo sedemnásťstoročia pri Katedrále svätého Petra v Ženeve rozprá-

vali dvaja muži. V slabom svetle zimného popoludnia sedeli v miestnosti na druhom poschodí, lemovanej policami s knihami a s výhľadom na tichú ulicu. Bol tam dlhý mahagónový stôl s pijakmi, kopami papiera, perami a ceruzkami, pohármi a karafami s vodou, ale muži sedeli v kreslách po oboch stranách otvoreného ohniska.

Hostiteľom bol Marcel Delamare, generálny tajomník organizácie neformálne nazývanej podľa mena budovy, v ktorej sídlila, kde sa konalo toto stretnutie. Nazývala sa *La Maison Juste*. Delamare bol štyridsiatnik v okuliach, dobre oblečený v dokonale padnúcom obleku rovnakej farby ako jeho tmavosivé vlasy. Jeho démonom bola snežná sova, ktorá sedela na chrbte jeho kresla a žlté oči upierala na démona v rukách druhého muža. Bola to užovka šarlátová, ktorá sa mu okrucala okolo prstov. Návštevník sa volal Pierre Binaud. Bol to šesťdesiatnik, oblečený stroho, s bielym kňazským kolárikom, a bol to najvyšší sudca Cirkevného disciplinárneho súdu, hlavného orgánu Magistéria pre presadzovanie disciplíny a bezpečnosti.

„Tak ako?“ spýtal sa Binaud

„Ďalší vedecký pracovník zo stanice Lop Nor zmizol,“ povedal Delamare.

„Prečo? Čo o tom hovorí váš agent?“

„Oficiálne sa ten nezvestný muž a jeho spoločník stratili medzi vodnými tokmi, ktoré rýchlo a bez varovania menia svoju polohu. Je to veľmi problematické miesto a každý, kto opustí stanicu, si musí vziať sprievodcu. Podľa informácií nášho agenta však vraj išli do púšte, ktorá sa začína za jazerom. Existujú miestne legendy o zlate...“

„Čert ber miestne legendy. Títo ľudia boli experimentálni teológovia, botanici, boli to vedci. Išlo im o ruže, nie o zlato. Ale hovoríte, že zmizol jeden z nich? A čo ten druhý?“

„Ten sa vrátil na stanicu, ale okamžite sa vybral do Európy. Volá sa Hassall. Hovoril som vám o ňom minulý týždeň, ale možno ste boli príliš zaneprázdnený, tak ste ma nepočuli. Môj agent je presvedčený, že nesie vzorky ružového materiálu a niekoľko písomností.“

„Už sme ho chytili?“

Delamare sa takmer viditeľne musel ovládať. „Ak si pamätáte, Pierre,“ povedal po chvíli, „bol by som ho dal zadržať v Benátkach. No vaši ľudia ten nápad zamietli. Nechajte ho, nech príde do Británie, a potom ho budeme sledovať, aby sme zistili, kam má namierené: taký bol príkaz. Už tam dorazil a dnes večer bude zadržaný.“

„Dajte mi vedieť, len čo budete mať tie materiály. A teraz tá druhá vec: tá mladá žena. Čo o nej viete?“

„Alethiomer...“

„Nie, nie, nie. To je staromódne, nejasné, plné špekulácií. Chcem počuť fakty, Marcel.“

„Máme nového čítača, ktorý...“

„Áno, počul som o ňom. Nová metóda. Je lepšia ako tá stará?“

„Časy sa menia a musí sa meniť aj chápanie.“

„Čo to znamená?“

„Znamená to, že sme o tom dievčati zistili nejaké veci, ktoré predtým neboli jasné. Zdá sa, že je pod nejakou právnou ochranou, či niečo také. Chcel by som začať tým, že zničíme obrannú sieť okolo nej, nenápadne, potichu, dalo by sa povedať neviditeľne. A keď bude zraniteľná, vtedy zasiahneme. Až dovtedy...“

„Opatrný,“ prerušil ho Binaud a vstal. „Ste príliš opatrný, Marcel. A to je veľká chyba. Musíte byť rozhodný. Konať. Nájdite ju, zmocnite sa jej a privedte ju sem. Ale nech je po vašom; tentoraz nebudem vaše návrhy zamietáť.“

Delamare vstal, aby potriasol návštevníkovi rukou a vyprevadil ho. Keď boli sami, jeho démon mu zaletel na plece, stáli pri okne a sledovali, ako najvyšší sudca rýchlo odchádza. Jeden asistent niesol jeho kufrík a ďalší držal nad ním dáždňík pred snehom, ktorý práve začal padať.

„Nepáči sa mi, keď mi niekto skáče do reči,“ povedal Delamare.

„Pochybujem, že si to všimol,“ poznamenal jeho démon.

„Jedného dňa si to uvedomí.“

Muž, ktorý prichádzal od železničnej stanice, kráčal rýchlo: ani nie o minútu už bol takmer pri strome a len čo tam prišiel, tí dvaja ho napadli. Jeden sa postavil pred neho, zahnal sa ťažkou palicou a zrazil ho na kolená. Muž okamžite klesol na zem, šokovane zastonal a vzápätí naňho skočil druhý útočník, mlátil ho krátkou palicou, udieral ho po hlave, po pleciach, po rukách.

Nikto nepovedal ani slovo. Démon obete, malý jastrab, vyletel nahor, škriekal, trepotal sa, padal, keď napadnutý muž slabol pod údermi.

No potom zbadal záblesk mesačného svitu, ktorý sa odrazil od čepele noža, muž z poštového depa vykrikol a padol, ale druhý útočník neprestával obeť mlátiť, až kým nezostala nehybne ležať. Pan počul každý úder.

Muž bol mŕtvy. Druhý útočník vstal a pozrel na svojho spoločníka.

„Čo urobil?“ spýtal sa potichu.

„Doparoma, prerezal mi nohu pod kolenom. Pozri, krvácam ako sviňa.“

Mužov démon, križenec mastifa, skučal a zvíjal sa na zemi vedľa neho.

„Môžeš vstať?“ Hlas zabijaka bol hrubý a huhňavý, akoby bol prechladnutý, a mal liverpoolsky prízvuk.

„Čo myslíš?“

Hovorili sotva šeptom.

„Dokážeš sa vôbec hýbať?“

Prvý muž sa snažil zdvihnúť. Zastonal od bolesti. Druhý mu podal ruku a zranenému sa podarilo vstať, ale bolo jasné, že môže používať iba jednu nohu.

„Čo urobíme?“ spýtal sa.

Mesiac ich celkom jasne osvetľoval: zabijaka a muža, ktorý nemohol kráčať, i obeť. Panovi búšilo srdce tak rýchlo, až sa bál, že ho budú počuť.

„Ty idiot. Nevidel si, že má nôž?“ spýtal sa zabijak.

„Bol príliš rýchly...“

„Veď si vraj na takéto veci macher. Poďme.“

Prvý muž skackajúc urobil zo dva kroky. Zabijak sa sklonil, chytil mŕtveho muža za členky a hodil jeho telo do kríkov.

Potom sa znovu zjavil a netrpezlivo volal spoločníka.

„Opri sa o mňa,“ povedal. „Mám sto chutí ťa tu nechať samého. Teraz ťa mám na krku. Neskôr sa budem musieť vrátiť a zbaviť sa ho sám a ten prekliaty mesiac je čoraz jasnejší. Kde má tašku? Neniesol tašku?“

„Vôbec nemal tašku. Nemal nič.“

„Musel mať. Dočerta.“

„Barry sa sem s tebou vráti a pomôže ti.“

„Ten nevie mlčať. A je príliš nervózny. Daj mi ruku, poď, ponáhľaj sa.“

„Och, kriste... opatrne... au, to bolí...“

„Buď ticho a pohni sa. Je mi jedno, že ťa to bolí. Hlavne drž hubu.“

Prvý muž sa chytil zabijaka okolo pliec, krivkal vedľa neho a pomaly prešli popod dub a znovu popri brehu rieky. Pan pozrel dolu a videl, ako sa na tráve v mesačnom svite leskne krvavý fľak.